

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmvla Caietani

Cajetan, Thomas

Antverpiae, 1575

Notanda sunt plura in materia vectigalium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41716

438 Vestigalia iniqua.

tores rerum communitatis, aut domini aut ciuis à crimine furti, ex hoc quod communitas aut dominus aut ciuis præscit huiusmodi suos dispensatores fraudulentos esse: sicut nec Iudas excusatur à furto ex loculis, ex eo quod Dominus præcognoscebat quod fur erat. Institutio enim & venditio & emptio vestig. intelligitur secundum id quod debitum est. Et licet necesse sit vt fraudes eueniant, vix autem homini illi per quem fraus venit.

Notanda sunt plura in materia vestigalium.

Occurrunt circa vestigalia adhuc quinque notanda. Primum circa authores. Nam secundum canonica iura, extra de verb. sig. super quibusdam, declaratur illa esse pedagia, salinaria, ac guidagia interdita, que non apparent, Imperatorum, vel Regū, vel Lateran. Concilii largitione concessa, vel ex antiqua consuetudine à tēpore cuius non extat memoria introducta: ita quod quantum est ex parte authoris, quatuor numerantur legitimi authores. s. Imperatores, Reges, vniuersale concilium, & antiqua consuetudo sine memoria initii.

Et scito quod sub appellatione concilii clauditur Papa etiam solus, quia ab ipso concilio authoritatem habet. Et similiter sub appellatione Regum comprehenduntur ciuitates habentes merum & mixtum imperium, non recognoscentes superiorem aliquem in temporalibus sub quo sint: quia eadem ratio videtur de istis & regibus. Imponentes autem noua pedagia vel augentes antiqua sine legitima autoritate peccant mortaliter rapinæ crimine. Secundum circa exactores, quod exactores iniustorum vestigal. si sunt iniusta manifestè vel ex parte authoris, vel formæ, vel finis, vel materiæ, vel abusus

Vectigalia iniqua. 539

abusus & breuiter quomodolibet sint iniusta manifestè, non excusantur ab iniquitate mortali. Si autem non sunt manifestè, iniusta sed in dubium ab aliquibus vertuntur, aliis affirmantibus iusta, excusare videntur subditi exactores: quia in dubiis obedientia excusat. Qui verò non sunt subditi, aut non ex obedientia faciunt non debent se periculo iniustæ exactoris exponere. Et nihilominus memento excommunicationis contra exactores pedagiorum prohibitorum. Tertium circa exemptos à vectig. Nam à clericis & personis Ecclesiasticis pro se aut rebus suis quas non negotiandi causa deferunt, exigi nequeunt vectig. cap. quanquam. de censib. libro sexto. Vbi habes censuras Ecclesiasticas, scilicet excommunicationis cōtra singulares personas, & interdicti contra communitates, donec extorta restituerint. Quartum circa præsumptionem iuris de vectig. quia in capitulo, quanquam de censibus. in vi. dicitur quanquam pedagiorum exactores tam iure canonico quam ciuili regulariter meritò sint damnatæ: Ex hoc nanque textu apparet, quòd communiter vectig. quæ & pedagia vocantur, sunt damnata. Et intelligo hoc verificari propter materiam, quia limites negotiationis excedunt: & propter formam quàm ad immoderatum valde grauamen: & propter nouitatem: & propter iniustam causam aut in principio, aut in prosecutione. tot nanque conditiones exiguntur ad iusta vectig. vt difficile fortè sit inuenire vectigalia iusta: & propterea meritò damnata regulariter dicuntur vtroque iure humano. Exigitur siquidem ad iusticiam vectigalium. Primò, legitima auctoritatis imponentis, de quo dictum est. Secundò, iusta causa finalis, quæ est solum bonum publicum. Tertiò, iusta forma, & vt non violetur iustitia distributiua, & vt non sit immoderatum grauamen. Quartò, iusta materia, quæ

l. 1

solum

540 Vectigalia iniqua.

solū comprehendit res negotiatorias. Quinto, iustus vsus: vt scilicet fiat illud publicum bonum pro quo imposita sunt: & demum quod temporalia non prorogentur vltra suum tempus. Vbi nota quod quia defectu auctoris censentur illicita, si non apparet aliquis quatuor supradictorum auctorum (ita quod non presumitur pro iusticia vectigalium ex parte auctoris, sed contra illam si non apparet: vt in dicto. super quibusdam clarè patet) similiter presumendum videtur contra iustitiam vectig. secundum alias conditiones si non apparent, tantò magis quanto regulariter dicuntur damnata. Et hæc dicta sint vt prudens confessor in iis quæ non apparent iusta, non cogat pœnitentes ad restituendum exactoribus vectigal. Quintum est circa collectas. Prouerbiū est, Facta lege, inuenta est malitia. Quia vectig. quæ pedagia dicuntur, & vulgò appellantur gabellæ vel donæ, &c. tot laqueis ac damnationibus subsunt, & de facto exiguntur gabellæ non solū pro mercaturæ rebus, sed rebus ad vsū, miseri doctores multarunt animarum, adinuerunt, quod licet non possint per modum vectig. imponi gabellæ pro vsu, possint tamen per modū collectæ imponi à communicatibus, hoc adiecto moderamine, quod imponant suis subditis tantū, ita quod forenses non teneantur. Sed distinctione hic opus est.

Nam hac in re aliquid est iuris, & aliquid est facti. Spectat siquidem ad ius, an collectæ huiusmodi sint licitæ. Et si quidem verum est quod dictum est (scilicet quod distributio onerum communium commensurata iis quæ vehuntur ad vsū, est iniqua ex forma, quia plus indigens plus vtitur: ac plus grauatur) collectæ istæ iniquæ sunt: apparet quoque alia iniquitas in istis: quia pro iisdem rebus non negotiatoriis æquè grauatur pauper sicut diues. Collectæ namque

Vestigalia iniqua. 542

que pro communi bono grauantes singulos, deberent commensurari personis iuxta earum facultates, & non quòd tantum soluat pauper quantum diues. Si tamen communitates sibiipsis imponentes collectas, non ad commensurandum solutionis rebus pro usu vel non usu, sed pro expediendi ad quietem & pacem ciuium modo colligendi pecunias opportunas, approbarent talem modum collectarum, vt quilibet ipsorum soluat in porta secundum ea quæ defert per portam, non video damnationem aliquam: quoniam si pro communi bono quietis, & pacis seipfos tali modo grauare eligunt, nulli iniuriam faciunt. Et ad hoc, vt arbitror, tendunt doctores excusantes huiusmodi collectas etiam pro iis quæ deferuntur ad usum. Essent quoque in collectarum impositione & duratione causæ supradictæ considerandæ ex parte finis & usus quia sine illis non sunt iustæ nec obligant in foro conscientie ad soluendum illas. Ad factum autem spectat an secundum veritatem istæ exactiones sint collectarum, an solo nomine ab excusantibus dicantur per modum collectæ. Differentia siquidem inter collectas & vestig. est, quòd vestig. imponuntur omnibus per portam aut passum, &c. vehentibus, siue sint subditi siue peregrini: collectæ autem cantant quòd soli ciues aut subditi, &c. Et propterea quum constet, quòd omnes transeuntes oportet soluere constat quòd non collectam, sed gabellam per modum gabellæ imposuerunt & exigunt. Et quid adhuc egemus testibus, si etiam ab omnibus gabellæ vocentur? ita quòd & nomen & rem gabellæ habent, ac per hoc iniquitatem. Non est igitur ingerendus conscientie scrupulus non soluentibus huiusmodi vestig. tam malè excusata ex colore collectarum.

Ll 2

Ven-